

Specifikace nabízených služeb

a. Úvod a základní principy řešení projektu

Předkládaná nabídka se přednostně zaměřuje na plnění přímých požadavků zadavatele, zároveň však nabízíme takové zpracování výsledků a výstupů projektu, které **zvýší jejich uživatelskou výkonnost, rozsah a flexibilitu využití a přidanou hodnotu** pro zadavatele a další uživatele výsledků v několika základních ohledech:

- (i) Co nejvyšší **přizpůsobení výstupů a výsledků projektu potřebám práce orgánů** na všech úrovních **veřejné správy** (státní správy a samosprávy), počínaje úrovní vlády a jednotlivých resortů a centrálních institucí, přes správu a samosprávu regionů, až do úrovně samospráv měst a obcí, a to s potřebnou mírou detailu i prostoru pro územní analýzu situace a zobrazení vývoje.
- (ii) Zpracování dat a jejich grafické vizualizace do kartogramů se schopností **rychlé a snadné konverze** dat do mapových zobrazení, a naopak z map do zdrojových dat pro potřeby statistické analýzy nebo zobrazení a sledování dílčích jevů a jejich kartografického „vrstvení“, včetně sledování vzájemných statistických a teritoriálních souvislostí podle kontextu a preference uživatele.
- (iii) Vytvoření udržitelného systému a mechanismu plnění dat, který by umožnil jejich průběžnou aktualizaci, a to jak z vlastních datových zdrojů uživatelů (například dat o sociálních a jiných dávkách), tak s možností využití ad hoc studií, lokálních nebo územních dat, zapojení dat z různých resortů a úrovní veřejné správy. Cílem je **vytvořit otevřený datový a kartografický systém, který umožní průběžné doplňování a aktualizaci dat i mapových podkladů a nebude závislý jen na periodickém a zejména finančně i koncepčně náročném výzkumném provedení aktualizace pomocí velkého šetření.**
- (iv) **Otevřenost systému, který dokáže absorbovat i datové vstupy z různých resortů a z resortních i územních statistik¹** tak, aby **data i jejich analytické a vizuální zpracování (kartogramy ale i grafy) bylo možné využít a sdílet z různých resortních, ale také územních či místních správních perspektiv.** Na této bázi pak lze očekávat zlepšování kooperace různých aktérů veřejné správy ve vertikální i horizontální ose i zlepšování schopnosti vidět značně komplexní problém sociálně vyloučených lokalit nejen vlastní specifickou optikou, ale rovněž v perspektivě dalších aktérů a vytvářet tak bázi pro spolupráci mezi nimi.
- (v) Navržené řešení rovněž umožní operacionalizaci jinak velmi obtížně uchopitelného fenoménu **časového vývoje a sociální změny**, a to jak v perspektivě vývoje určitého území, lokality nebo jevu, tak v perspektivě prohlubování nebo naopak snižování rozdílu mezi různými územími, obcemi nebo lokalitami. Časová komparace a zachycení variability a diferenciací vývoje lokalit může být významná pro sledování účinnosti integračních programů a politik a pro jejich zpětnou evaluaci, která se ukazuje jako velmi náročná a nákladná, a tudíž nedostatečně efektivní.

¹ Například školské statistiky nebo statistiky zdravotní, trestné činnosti, rozmístění například heren nebo základního demografického vývoje z dat ČSÚ.

V zájmu dosažení těchto uživatelských i datových výstupů **řešitel nabízí zpracování výsledků a jejich kartografické uchopení prostřednictvím programu GIS.**² Tento geografický program plně pokrývá výše uvedené parametry práce s daty, ale zároveň patří k základní softwarové výbavě na všech úrovních veřejné správy až do úrovně bývalých okresních měst. Jde o uživatelsky velice vstřícný a dobře ovladatelný systém, který je podle našich informací využíván jak v rámci MPSV, tak na většině dalších resortů. Prostřednictvím tohoto systému zpracovává a distribuuje data také například ČSÚ. Dosud však nedošlo k jeho účelné a efektivní integraci a využití pro monitorování a analýzu sociálního vyloučení a přidružených témat a oblastí.

Pro komplexní zvládnutí datové i kartografické komponenty projektu byl mezi řešitele přizván **tým pracovníků Katedry sociální geografie a regionálního rozvoje Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy v Praze (KSGRR PřF UK)** vedený doc. M. Ouředníčkem. Spolupráce KSGRR PřF UK a GAC byla již ověřena v několika projektech, naposledy v roce 2012 v referenčním projektu zpracovaném pro MPSV „*Model mapy pro sledování sociálních jevů, které souvisí se sociálním ohrožením nebo vyloučením*“, v jehož rámci byla zahájena příprava ke vzniku pracoviště vybaveného pro práci v systému GIS, a to včetně operativního uživatelského zaškolení pracovníků MPSV pro práci s tímto snadno ovladatelným systémem.

Řešitelé jsou připraveni, v případě realizace projektu, v přípravné fázi představit systém GIS, identifikovat stav a vyhodnotit připravenost příslušného pracoviště a v souladu s rozhodnutím zadavatele adaptovat řešení pro potřeby tohoto projektu. Zároveň předpokládáme přímou spolupráci s odpovídajícím pracovištěm ČSÚ tak, aby výstupy a datová řešení byly co nejvíce kompatibilní se standardy ČSÚ, a to obousměrně, jak pro využití dat ze Sčítání 2011, tak pro možnost získání podpory ČSÚ pro využití a zpracování dalších územních statistik a dat.

V řešení projektu předpokládáme, jak zmíněno výše, **zapojení dalších institucí veřejné správy** s cílem využití jejich vlastních datových a poznatkových zdrojů relevantních pro zpracovávané téma, ale také pro jejich sblížení se sledovanou oblastí a zvyšování otevřenosti vůči spolupráci nad komplexním jevem sociálně vyloučených lokalit.

Kromě zmíněné spolupráce s ČSÚ chceme přímo v rámci řešitelské spolupráce zapojit některé další aktéry veřejné správy:

Další resorty s vlastním vztahem k tématu sociálního vyloučení:

- (i) V první řadě je to MŠMT ČR, kde plánujeme přímou spolupráci a využití ad hoc šetření, které realizuje Česká školní inspekce na základních školách s pomocí metodiky a indikátorů GAC odvozených na základě specifického šetření etnických nerovností mezi žáky základních škol ČR. Projekt vychází z přímého zapojení pracovníka České školní inspekce do řešitelského týmu pro získání a zpracování dat poskytnutých ČŠI, charakterizujících školy pracující v okolí vyloučených lokalit, a to podle metodiky a indikátorů GAC. Předpokládáme, že by v této spolupráci mohl vzniknout potřebný

² Vizualní geografické a mapové znázornění umožňuje konkretizaci, zpřehlednění a zjednodušení složitých sociálních jevů, adresnější zacílení intervencí a identifikaci skupin i území s mnohačetnými a kumulovanými riziky, včetně hodnocení širších dopadů sociálních procesů a politik (zdravotní, bezpečnostní atd.). Přispívají k získání ucelenějšího obrazu o celkových ekonomických i neekonomických (sociálních, zdravotních aj.) nákladech a přínosech intervencí (možnost hodnocení přímých dopadů a nákladů v rámci sociálního systému, tak i nepřímých nákladů spojených s neřešením sociálních problémů). Tento informačně analytický systém a nástroj poskytuje platformu pro propojení resortních zdrojů a perspektiv a pro intenzivnější společnou komunikaci, využití bohatých zdrojů správních dat a databází a datové sdílení. Vizualizace a geografické vyjádření dynamiky sledovaných jevů umožňuje zvýšit důvěryhodnost rozhodování, zajistit efektivnější alokaci zdrojů a objektivnější hodnocení dopadů opatření a politik přijímaných a prováděných na různých úrovních. Průběžné zpracování a vizualizace dat umožňuje redukovat zpoždění politik a posílit antipační a preventivní dopad veřejných a sociálních politik.